

Kamocsay Ildikó

ISTENNŐI SZÍNJÁTÉK

*(Regényrészlet)**

Párizsban Robert Barth professzor műtéti asszisztense lettem. A professzor magas, sovány férfi volt. Erősen kiálló pofacsontján kör alakban kipirosodott a bőr műtét közben, s két szabályos rúzsfoltként virított hamuszínű arcán. Néhány hónapja tért haza Nyugat-Afrikából, miután feleségét és két kisfiát elveszítette. Reggel héttől este tízig operált, majd lefeküdt a műtőben számára elhelyezett heverőre s az éles fényben aludt, miközben a segédorvosok az éjszakára félretett kisebb beavatkozásokat végezték. Senkivel sem beszélt, csak az asszisztenciával, a legszükségesebb közlésekre szorítkozva.

Szabadnapjaimon a pályaudvarokat jártam. A nagy átmenőforgalom miatt itt tűnt a legvalószínűbbnek, hogy magyarokkal találkozom, akik tudhatnak valamit Ékesről, sőt egy csodálatos véletlen folytán talán ővele magával is. Hosszú csomagolópapírra több nyelven fölírtam: EGY MAGYART KERESSEK! KI TUD ÉKES ISTVÁN-RÓL? A csík közepébe kerek lyukat vágtam, amelyen áttért a fejem, s azontúl a papírba bújva jártam a várost, mint egy szendvicsember.

Egyik este, kezében könnyűnek látszó bőrönddel, egy kislány penderült elém a Gare de l'Esten.

– Te cigány vagy? – kérdezte.

– Nem. Magyar.

– Az mindegy.

Figyelmesen járatta rajtam macskaszemét.

– Nicole-nak hívnak.

* A regény Dante művének modern, tréfás parafrázisa. Az alábbi részlet a *Purgatórium*ból való, amikor is az átmenetileg ápolónóként dolgozó író, Török Dóra a szerelmesét, Ékes Istvánt keresi mindenütt a menekültektől előzőnlött, sarkaiból kifordult Európában. Kóborlásai során időnként összetalálkozik egy betegápoló apácával, Maria nővérrel, akiről csak a regény utolsó lapjain derül ki, hogy a Szűzanya reinkarnációja; az ő munkálkodásának-cselszövésének köszönhetően lehet majd a harmadik rész, a *Paradicsom* egy Sátán nélküli világ, a földi Paradicsom megszületésének krónikája.

Egész arcberendezése a macskáéra emlékeztetett. Kese haját két elálló varkocsban viselte.

– Húszéves vagyok – közölte:

– Az lehetetlen! – Legfeljebb ha tizennégynek látszott.

Nicole rutinos mozdulattal kihúzott a zsebéből egy képpel is ellátott igazolványt.

– Munkát keresek. Segítesz? – Belém karolt, s már indult is velem tovább. – Elhatároztam, hogy nem megyek többé haza – mondta dac és pátosz nélkül. – Annyira utálok a szüleimet, hogy szörnyű – csacsogta.

– Ilyet nem szabad mondani! – intettem le szigorúan.

– Miért? – emelte rám csodálkozva nagy szemét. – Ha egyszer úgy utálok őket, mint a bűnömet?

– De hát... miért?

– Nem tudom. – Eltűnődött. – Egyszerűen utálok és kész.

– Egyetlen gyerek vagy?

– Nem. Van egy nővérem is. – Szemét kimeresztve a válla közé húzta a fejét. – Hogy én azt hogy utálok!

Dőlt belőle a szó. Történeteket mesélt undorító családjáról, utcájuk förtelmes lakóiról, hajdani utálatos gimnáziumi osztálytársairól és tanárokról, majd egyetemi társairól és professzorairól, akiknél gyűlöletesebbet elképzelni is nehéz.

– Nicole, én csak a kórházunkban tudnék munkát szerezni neked, de ha te ennyire... nem kedveled az embereket...

– Okos vagyok és ügyes!

Kórtermi segédápolónőként csakhamar általános elismerést vívott ki magának. Készséges volt, gyors, fáradhatatlan.

– Úgy látom, jól érzed itt magad – mondtam.

Együtt kávéztunk a személyzeti pihenőben.

– Nagyon! – Gyermekarcán mámoros öröm ragyogott. – Mindenki szeret. És mintha egy kissé te is megkedvelted volna a kolléganőket, a betegeket...

– Én? – Arca a két varkocs között merő ámulattá változott. – De-hogy kedveltem meg! Brrr! Egytől egyig mindet utálok!

Kis idő múltán kiderült, hogy mégiscsak van a világon egy ember, akit Nicole nem utál, s ez Barth professzor volt. A meglepő felfedezést csakhamar egy még meglepőbb követte: vonzalma láthatólag nem maradt viszonzatlan. Barth az operációk szüneteiben elhagyta a műtőt, átment abba a kórterembe, amelyben Nicole teljesített szolgálatot, s egy néma pillantást vetett a lányra.

Nicole hamarosan átkerült a műtéti asszisztenciába. Szájárcban olyan volt, mint egy macska bajuszskötővel. Jórészt formális munkáját végezve úgy kellett elhelyezkednie, hogy ha Barth a műtét közben egy pillanatra fölemeli fáradt szemét, tekintete óráá essék. Egy több órán át tartó operáció közben egyszerre szokatlan hangra lettünk figyelmesek. Az asszisztencia egy emberként fülelt, azután összevillantak a szemek a maszkok fölött. Barth halkán dudorászott.

Érzelmei kontrollálatlanok voltak, nem tudott és nem is akart uralkodni rajtuk. Bolondot csinált magából, ami azonban mit sem értett hatalmas tekintélyének, s inkább még növelte is iránta való szeretetünket. Újabb heverőt tétetett a magáé mellé Nicole számára, a lány azonban képtelen volt a vakító fényben aludni. A helyzetet a műszakiak mentették meg: leszerelték egy kiszuperált inkubátor magas, domború fedelét, bekenték szuokkal, oldalába szellőzőlyukakat fúrta, s esténként Nicole-ra borították. Az elsötétítő kas a feje búbjától csaknem a térdéig betakarta. Hanyatt fekvő aludtak egymás mellett, Nicole a sötétben, Barth a fényben, arcán földöntúli mosollyal.

Az S.O.S.I. egészségügyi erősítést kért Dél-Európa számára. Új állandóhelyem, a barcelonai Szent Jakab kórház termeinek közfalait kiverték, hogy két-három nővér egy teljes emeletet belásson. [...] Éjfél után néhány perccel álarcot viselő, gépfegyveres férfiak özönlöttek el a folyosókat, s az orvosokat, nővéreket, ápolókat, szakácsokat felsorakoztatták az előcsarnokban. A férfiak között egy nő is volt, fegyver és álarc nélkül. Ámulva ismertem föl benne a két éve Bécsben megismert betegápoló apácát, Maria nővért.

Egy fiatalos, gyors mozgású férfi, láthatólag az akció irányítója, gépfegyverét nekünk szegezve beszélni kezdett, spanyolul. Hangja művelt emberre vallott. Minden egyes mondatát Maria nővér fordította öt nyelvre.

– A leprakórház hónapok óta hiába kéri, hogy lássák el egészségügyi személyzettel. A több mint száz beteget egyetlen szakképzett ápoló, Maria nővér látja el. – Az apáca, a leprás szavait fordítva, szenttelen arccal ejtette ki a saját nevét, csak a szemüvegén szikrázó ironikus fények srófolódtak közben kissé nagyobb lángra. – Ezért úgy döntöttünk, hogy a Szent Jakab kórház teljes személyzetét átszállítjuk intézményünkbe.

Az utolsó sorban, egy félhomályos sarokban álltam. Képzeletem lemeztelenítette az álarcokkal takart arcokat.

– Tiltakozom! – kiáltotta kórházunk igazgatója, s köntöse övével suhintott, mint egy korbáccsal. – Ez a mód...

– Elég a dumából! – A spanyol hangja eldurvult.

– Elég a dumából! – visszhangozta Maria nővér öt nyelven.

– Indulás!

Félkör alakban kibiztosított gépfegyverek meredtek ránk. A hálóinges-pizsamás menet elindult. Lépteim elbizonytalanodtak. A mártírium megrészegített.

A csillagos égbolt kupolaként borult fölénk. Miközben lelkendezve fölajánlottam minden szenvedések oltárára boldogságért epedő fiatal életemet, izmaim megfeszültek, kiugrottam a sorból, s amire a menekülés terve megfogalmazódott agyamban, már kilótt nyílként röppültem az éjszakában. Lövések dörrentek, golyók süvítettek el mellett, s amikor már-már azt hittem, megmenekültem, találat érte a jobb karomat. Felbuktam, néhány lépést négykézláb tettem meg az utca kövén, majd sebesült vadként rohantam tovább, a várost már messze magam mögött hagyva.

Egy patak partjához értem. Leroskadtam a fűbe. Megtapogattam a sebet. Éreztem, hogy nagy és mély. Elveszítettem az eszméletemet. Amikor magamhoz tértem, még mindig éjszaka volt. A csillagok szikráztak az égen. Lázás testemnek enyhét adott a nedves fűágy. Mélységesen szégyelltem, hogy megfutamodtam az irgalmasság gyakorlása elől, de a szegénynél és a testi fájdalomnál is győtrőbb volt az a gondolat, hogy gyávaságom talán a szerelmesemmel való találkozást hiúsította meg. A felkínált önfeláldozás mindinkább próbatételnek tűnt a szememben, s már bizonyosra vettem, hogy ma éjszaka, ha a próbát kiállom, megtaláltam volna Ékest, a legnyomorultabbak kórházában.

Lázás vízió volt-e csupán? Vagy valóság? Vállán nagy, fehér subával egy juhász vált ki a sötétségből, s botjára támaszkodva lenézett rám. Pulikutyája fajtáját meghazudtoló félénkséggel a lábához simult, gazdájára emelte a szemét, majd lassan felém fordult ő is. A két szempár fényugara az arcomon találkozott.

Az eszméletlenség rövid szüneteiben hol kocsizörgést, hol motorzúgást véltem hallani. Egy hordágyon fekvő végleg magamhoz. Fehér köpenyes férfiak vittek futva egy havas parkon át, mellettünk hindu ápolónó szaladt, a szemét rajtam tartva. Agyam tiszta volt. Egy pillantást vettem a karomra, s megállapítottam, hogy menthetetlen. Gyöngé, reszketeg hangon énekelni kezdtem: „A *csi-*

tári hegyek alatt régen leesett a hó... Kitérted a kezedet... – Hangom zokogásba fulladt. – ...mivel ölelsz engemet?...”

Az ápolónó beszélni kezdett, angolul. Tekintetéből vigasztalás és lelkesültség áradt felém. Sűrűn ismételte a „professzor asszony” kifejezést, s a sebemre mutatva mindannyiszor legyintett. A betegszállító, miután lefektettek egy kórtermi ágyra, magasba emelt kézzel búcsúztak, mint a Caesart élető régi rómaiak:

– A professzor asszony!

Lehunytam a szemem. Képzeletemben alakot öltött a csodálatos orvos asszony, a mindenható Anya, a gyógyító Őserő, aki a legváltásosabb pillanatban, íme, megjelent, hogy kisgyermek koromban elveszített anyám helyébe lépjen. Betegek gyűltek az ágyam köré. Lehunyt pillám alól lestem ki rájuk. Kipirult arccal buzdítottak, a bábeli hangzavarból újra meg újra kihallottam a „professzor asszony” kifejezést. Fitymálva integettek sebem felé, mint a hindu ápolónó.

A műtőfolyosón suhantam tolóágyon. A néger betegszállító a lengőajtónál lassított. – A professzor asszony! – mondta, s mosolygó arca fölém hajolt. Az ajtószárnyak lassan szétnyíltak, s a vakító fényben, az asszisztencia félköre előtt, mint egy karmester, ott állt a sebész asszony, műtetre készen.

– Nicole!

– Ó! – kiáltott fel örömmel. – Drága Robert, nézd csak, ki van itt! A mi kis cigányunk!

Csak most fedeztem fel Barth professzort, az asszisztenciában.

– Ó, valóban! Kedves Dóra, mennyire örülök, hogy újra látom! Megsebesültünk? Megsebesültünk? Sebaj! Az én kis Nicole-om majd ellátja a baját annak a csúnya sebecskének!

Hallgattam Barth fecsegését, s bizonyosra vettem, hogy álmodom.

– Amint látja, a feleségem lépett a helyembe. A helyembe? Csudát! Ó valóságos varázslónó! Senkihez sem hasonlítható! Ó, az én kis Nicole-om! Azzal a boszorkányosan ügyes kis kezével! – Barth csókot dobott Nicole felé. – Az én jobb kézfejem ugyanis egy fertőzés következtében megbénult. – Hangos nevetéssel rázogatta élettelenül csüngő ujjait.

Nicole szemügyre vette a sebemet.

– Altatás! – vetette oda foghegyről az asszisztenciának, majd hozám hajolt, s a fülembe súgta: – Rettenetesen utálok ezeket!

Az injekcióstű megfeszített karomba fúródott.

– Néhány nap, kedves Dóra, s már el is felejtí ezt a csúnya sebcskét! Mert ha az én kis Nicole-om...

Egy csók cuppanását hallottam még, s azután elnyelt a mély, mesterséges álmom.

Vizes lepedőkbe csavarva tértem végleg magamhoz. A lázroham véget ért. A karomra pislantottam. A sebet borító könnyű kis kötésen nem ütött át a vér.

Megmenekültem.

(Lyukasóra, 2006/7–8–9.)

KAMOCZSAY ILDIKÓ 1945-BEN SZÜLETETT BUDAPESTEN. PRÓZÁT ÍR, MŰFORDÍTÁSSAL FOGLALKOZIK. WESSELY-DÍJAS.